

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni branilnici št. 14.194

Ob triletnici banovanja dr. Marušiča

Te dni potekajo tri leta, odkar je po zaupanju Nj. Vel. kralja zasedel bansko mesto v Ljubljani g. dr. Drago Marušič. Praviloma ni običaj, da se daje troletnim jubilejem neko posebno važnost; prekralka je v splošnem triletna doba, da bi dopuščala nepriširansko in pravično oceno delovanja in doseženih uspehov javno delujočega človeka. Čas pa, v katerem živimo, tako bliskoma beži mimo nas, da pomenijo dandanašnji tri leta po svoji vsebini čisto več, kar so v predvojni dobi vsebovala desetletja. Slednja ugotovitev velja v polni meri za jubilej, ki ga ravno praznuje naš ban in to nam nalaga prijetno dolžnost, da se ob tej priliki spomnimo osebe, prizadevanj in uspehov tega izrednega slovenskega moža.

Ako hočemo pravilno doumeti značilne črte, ki so bistvene vsebine njegove osebnosti, moramo vsekakor poseči nazaj in si predložiti okolnosti, v katerih se je rodil, rasel in vzgajal ter se končno razvil v lik, kakor ga danes gledamo. Zibelka mu je tekla pod bomo kmečko streho na našem skalnatem Krasu, kateremu je priroda le zelo škrto odmerila mero blagostanja. Že v najnežnejših letih svoje mladosti je spoznal vso lepoto in zdravje našega sela, nista mu pa ostala prikrita muka in trpljenje ter žuljave roke našega težaka. Vsa ta opažanja in razmišljanja so v njegovi doživetni duši zarezala globoke brazde, ki mu jih tudi poznejše življenje intelektualca ni moglo več izbrisati. V zdravem kmečkem življenju je dr. Marušič videl jedro naroda, v njem je gledal hrbtenico države, znak njene velikosti in jamstvo njene obrambe. V ustvaritvi kulturno naprednega, moralno in etično čistega, gospodarsko močnega in zadovoljnega kmečkega stanu išče on temelj socialne preobrazbe v državi.

Sporodno z ravnokar označeno črto njegove miselnosti, jeli so se že v njegovi rani mladosti oblikovati jasni pogledi na naš nacionalni problem. Predvojno revolucionarno gibanje našlo je v dijaku Marušiču prepričanega, odločnega in pogumnega borca, a že začetek svetovne vojne mu je dal priliko, da iz svojega ostro začrtanega prepričanja izvaja skrajne posledice. Tok zgodovinskih dogodkov ga je kot vojnega dobrovoljca preko Rusije, Srbije in albanske Golgofo zanesel v zapadno-evropske prestolice in v prekoceanske daljave, kjer je kot odličan član jugoslovenskega

odbora aktivno sodeloval pri uresničevanju ideala osvobođenja in zedinjenja celokupnega jugoslovenskega naroda. Po dolgih letih neumornega in trnjevega dela se je vrnil na svobodna tla osvobođene domovine, a v čašo radosti kanila je hkrati kaplja trpke zavesli, da mora njegova rodna vas deliti grenko usodo našega fužnega Primorja.

Tedaj so v naši svobodni domovini zavladaale žalostne, razdrapane politične razmere. Na eni strani je predvojna miselnost, na drugi strani pa povojna nemoralna in pokvarjenost grozila uničiti politične pridobitve in omajati etične temelje v našem narodu. Stopivši v javno življenje, je dr. Marušič ostal nedotaknjen tako od enih kot od drugih izrasikov tedanjega časa ter svojemu delu dal pečat, ki je logično izhajal iz plemenitih idealov njegove mladosti. Kot dober in pošten Slovenec se je postavil odločno in brezkompromisno na branik jugoslovenske državne misli, v socialnem delovanju postal veren tolmač življenjskih potreb in stremiljenj našega melega, zlasti kmečkega človeka, a široko razpaslemu

koristolovstvu in plačanemu patriotizmu je postavil nasproti trajna načela etike, morale in socialne pravičnosti.

Obdarjen s temi lastnostmi ter oborožen z neupogljivo voljo in samokmečkim mišicam lastno žilavostjo, je dr. Drago Marušič, deležen najvišjega zaupanja Nj. Veličanstva našega Kralja in Vladarja, dne 4. decembra 1930 prevzel posle bana Dravske banovine.

Na tem odgovornem mestu je ban dr. Drago Marušič vsesstransko in plodonosno razvil svoje neizčrpne sile in na vseh področjih državne uprave in samouprave uporabil svoje bogate, v širnem svetu pridobljene življenjske izkušnje. Po njegovem prihodu je zavlada v banski palači najčistejša demokracija. Njegova vrata so se na sležaj odprla vsem slojem brez izjeme in skozi njegovo sobo so romali fisoči, ki so v banu našli, če že ne popolno izpolnitev svojih želja in potreb, vsekakor pa vedno blago uteho srčno čutečega človeka. Njegova priprosa in domače doneča beseda, krepak stisk njegove desnice ter njegov iskren, vsake prikriti misli prost pogled je zlasti malemu človeku vlival pogum in vero v dobro voljo in pravičnost državne oblasti. Ni čuda, da je v najkrajšem času osvojil tudi srca vsega prideljenega mu uradništva, ki ne gleda v dr. Marušiču zgolj svojega bana, marveč tudi iskrenega prijatelja in vplivnega zaščitnika.

Predaleč bi vedlo, če bi hoteli v tem sestavku navajati vse važnejše upravne posle, ki so se v pretečenem triletnem izvršili na posameznih oddelkih banske uprave pod vodstvom ali celo po inicijativi dr. Marušiča. Delokrog, ki so ga pozitivni zakoni prisodili banu, je tako širok in mnogovrsten, da zahteva celega moža, moža zdravih živcev, jasnih pogledov, prožnega duha in neutrudljivih rok. Od ranega jutra do pozne noči vidimo dr. Marušiča na delu, vedno svežega in prepričujočega ter z zdravim optimizmom v bodočnost zročega. Delo ga samo krepi, vlivajoč mu nove pobude in sveže sile, ob katerih se v nič razblinijo zavratne zanke, ki mu jih od časa do časa nastavljajo njegovi mali nasprotniki.

Izvršujočemu poslanstvu, zvezano z njegovim položajem, mu služi za idejno bazo šestojanuarski manifest Nj. Vel. Kralja. Po svoji prirodi blag in širokogruden, pokazuje dr. Marušič v izvajanju temeljnih

načel tega zgodovinskega manifesta železno doslednost, redko smolrenost in če treba tudi brezkompromisno odločnost. Če se imajo ogrožati interesi države ali osnovne državne politike, tedaj dr. Marušiču ne manjka poguma, prevzeti popolno odgovornost za ukrepe, ki izgledajo sicer odločni in nepopularni. Ravno idoč po ostro začrtani poti se v takih situacijah nikdar ne skriva za ledja drugih, v prepričanju, da se mora na odgovornih mestih služiti stvari in ne lastni osebi.

Nesebičnost in poštenje, ki sta bistveni sestavini njegovega kristalnega značaja, sta dr. Marušiču dala vso moralno kvalifikacijo za upravitelja zaupane mu narodne imovine. Dasi je doba njegovega banovanja vsled vladajoče gospodarske krize izredno težka, razvija vendar Dravska banovina živahno delavnost v vseh panogah kulturnega, gospodarskega in socialnega življenja. Naravno, da so za to potrebna sredstva, katerih ne more dati nihče drugi, kot narod sam. Pri sleherni investiciji se skrupulozno pazi na to, da je podana njena stvarna gospodarska potreba in da so koristi, ki za skupnost iz nje izvirajo, v skladu z izdatki, ki jih je moral narod žrtvovati. Stalno stremenje finančne politike bana dr. Marušiča gre za to, da se v času

splošne depresije in stagnacije gospodarsko življenje poživljuje in s tem pomaga zlasti onim slojem, ki so spričo vladajoče krize najbolj občutljive prizadeti. Iz vseh njegovih gospodarskih akcij odseva krepko poudarjen socialni moment kot veren izraz njegove miselnosti in čustvovanja.

S prednjimi izvajanjmi smo predložili čitateljem lik bana dr. Marušiča. Zvest svojemu rodu je ohranil miselnost in vse značilne vrline našega kmečkega človeka, šola in širni svet sta mu dala obzorje, omiko in izobrazbo, a kar je glavno, kot človeka ga diči skromnost, poštenje in socialno čustvovanje ter neusahljiv zaklad srčne kulture. Ob koncu prvega trolejja njegovega banovanja se mu od srca zahvaljujemo za ljubezen in trud, ki ga je posvečil napredku Dravske banovine in njenega ljudstva. Ko stopa v drugo trolej, mu želimo, naj bi mu Bog ohranil zdravje in vliil svežih sil, da bi mogel nadaljevati in dovršiti plemenito nalogo, kateri je s krvjo in srcem služil vse svoje dni. Spomenik, ki si ga bo postavil v srcu slovenskega ljudstva, naj priča sedanjim in bodočim rodovom, da je imela Slovenija nekoč bana, ki je smatral službo svojemu narodu za svojo prvo in poslednjo dolžnost.

Naj Bog poživi našega bana dr. Drago Marušiča!

Narod proslavlja svoje osvobodjenje

15-letnico osvobodjenja je proslavil ves narod širom prostrane Jugoslavije kar najbolj svečano. Letošnji prvi december smo proslavili na posebno lep način Slovenci, ki se globoko zavedamo ne samo vrednosti lastne države in narodne svobode, temveč še posebno našega obmejnega položaja, ko stojimo čuječi na predstazi treh tujih narodov in držav.

Vse šole in društva so priredila 1. decembra iskrene proslave. Ljubljana, prestolnica Slovenije ni še nikoli pokazala toliko navdušenega razumevanja in spoznanja kakor letos.

Dopoldne se je vršila v stolni cerkvi slovesna služba božja, popoldne pa je organiziralo društvo vojnih dobrovoljcev v zvezi z ostalimi bojovniškimi organizacijami veličastno povorko, kakršne Ljubljana še ni videla. Sodelovala so vsa narodna društva in šolska mladina. Vihar navdušenih klicev kralju in Jugoslaviji je oril po ulicah, koder se je pomikala povorka med sviranjem godb in petjem mladine.

Pred bansko palačo se je povorka ustavila in razvrstila v goste vrste. Na balkonu palače je stal g. ban dr. Marušič in general, komandant mesta.

Ban g. dr. Drago Marušič, sam vojni dobrovoljec, je imel sledeči govor na nepregledne množice občinstva:

»Bojevniki!

Danes praznujemo 15-letnico onega za naš narod najpomembnejšega zgodovinskega dne, ko je Nj. Vel. kralj Aleksander v odgovoru na adresi Narodnega veča slovesno proglasil, da je jugoslovanski narod slovenskega, hrvaškega in srbskega imena svoboden, da je ujedinen v svoji lastni državi, v kateri si bo odslej pod modrim vodstvom viteškega kralja svojega jezika in svoje krvi, sam krojil svojo usodo.

15 let! Kratka doba v zgodovini človeštva in vendar dolga in po svoji vsebini težka za naš narod in našo državo. Če

se danes ozremo nazaj, koliko bridkih izkušenj in razočaranj iz te komaj minule preteklosti se pojavi pred našimi duševnimi očmi! Komaj so umolknil topovi na bojnih poljanah, že nam je mirovna konferenca zarezala težke rane v naše narodno telo. Njej je sledil bolesten koroški plebiscit, nesrečni Rapallo, a vse te narodne nesreče niso bile v stanu, stvoriti v narodu in njegovih zastopnikih ono slogu in duhovno edinost, ki je bila v teh usodnih časih neobhodno potrebna. Mesto konstruktivnega dela na okrepitvi in izgraditvi komaj postavljene državne stavbe, zavlada so plemenske in strankarske strasti, ki so že pretile zrušiti to, kar je bilo na polokih najdragocenejše krvi, v nadčloveških mukah in trpljenju zgrajeno. Nevzdržno smo drveli po poševni ploskvi navzdol in tragični dogodki v narodni skupščini so izgledali samo še kot nov predhodnik neizogibne katastrofe.

Ko je že bila 12. ura in je bila sila na vrhuncu, tedaj je nastopil največji sin našega naroda, kateremu je zgodovina namenila poslanstvo, da vodi preko bojnih poljan naš narod k svobodi, priporjeno svobodo očuva in ga duhovno ujedini. Bodimo hvaležni usodi, da nam je dala v kralju Aleksandru vladarja in vodnika, ki je v zgodovinski šestojanuarski noči z odločno, njegove svetle preteklosti vredno gesto, enkrat za vselej presegal z nesrečno preteklostjo in s prepričevalno besedo celemu narodu vliil spoznanje, da je samo v slogi, bratstvu in v vzajemnem delu naš spas in naša bodočnost. Doumeli smo njegove kraljevske besede in, zbrani okoli Njegovega vzvišenega prestola, s pogumom in samozavestjo stopili v novo epoko naše narodne zgodovine!

Ko nam je pogled v prvo petnajstletje naše svobode odkril usodne napake, ki smo jih delali, naj nas danes združi trden sklep, da ne bomo nikdar več dopustili, da bi se v našo lepo domovino povrnilo

nekdanje razmere. Dolžnost nam veleva, da zatremo zadnje ostanke predvojnega hlapčevstva, od tujih gospodarjev nam privzgojenega partikularizma in verske nestrpnosti. Naša brezobzirna borba bo v isti meri veljala kvarnim izrastkom povojne pokvarjenosti, odvratnega dobičkarstva in uničujočega korupcionizma. Zavedajmo se, da brez poštenja in morale ni trajnega blagoslova, a te osobine morajo biti lastne pred vsem onim, katere je narod pooblastil, da vodijo njegovo usodo. Lepa in prostrana je naša Jugoslavija, nešteto bogastva vidnega in skritega počiva v njej. Njeno poslanstvo ni samo v tem, da nudi svojim državljanom osebno in politično svobodo ter možnost kulturnega razmaha, ona ima vsega, da lahko nudi vsakomur, ki ima voljo in ljubezen do dela, človeka dostojno in zadovoljno življenje. Ta cilj bomo pa dosegli samo tedaj, ako se bo vsak napram svojemu bližnjemu čutil človeka, brata in prijatelja. Svoji ljubezni do svobode in države moramo pridružiti in v svojih srcih neomajno zasidrali čut socialne pravičnosti, ki se mora izražati v vsem našem javnem in zasebnem delu. Duhovno ujedinen, po vsestranskem napredku stremeč in socialno čuteč narod bo najmočnejši ščit in najzanesljivejša obramba pred viharji, ki utegnejo pretresati svet.

Pri uresničevanju teh naših stremenj nam bo služil kot svetel vzor naš vzvišen vladar, ta veren simbol naše narodne svobode in narodne edinosti.

Bojevniki! Predraga mladina!

Ko gledam z utripajočim srcem in razigranimi čustvi Vaše strunne vrste in neodoljivo življenjsko silo, ki se v tem vašem pohodu razodeva, me navdaja vse premagujoča vera in zaupanje v končno prerojenje, v znak katerega stopamo v drugo petnajstletje naše svobode. V tem slovesnem trenutku kipi iz mojega srca vroča molitev, da bi Bog Pravde, ki ni dovolil, da bi naš narod kljub vsem nesrečam in viharjem, ki so stoletja divjali preko njegove zemlje, izginil s površja, njegovo neizmerno trpljenje nagradil s tem, da bo čuval in branil ter krepil našo milo Jugoslavijo in našega ljubljene vladarja kralja Aleksandra I.

Da živi Nj. Vel. kralj Aleksander I!

Da živi naš vzvišeni kraljevski dom!

Da živi nerazdeljiva in nepremagljiva Jugoslavija!

Zaorili so »živijo«-klici in povorka je krenila naprej med gostim špalirjem na levi in desni, dokler se ni zila na Mestni trg, kjer je pred spomenikom kralja Petra spregovoril drugi govornik, predsednik društva vojnih dobrovoljcev g. A. Lorger, ki je izjavil med drugim:

»Mi bojevniki iz svetovne vojne — bivši vojni dobrovoljci in četniki, rez. oficirji ter bojevniki in vojni invalidi vseh front — nosimo v svojih srcih s krvjo zapisano prepričanje, da sta ustvarila našo narodno državo samo čisti nacionalni idealizem in nesebična požrtvovalnost.

Ravnotako smo pa tudi prepričani, da sta edino ta nacionalni idealizem in požrtvovalnost v stanju, da to našo nacionalno državo krepi in ohranja svobodno in neokrnjeno poznejšim našim pokolenjem, ako bomo vršili vsi sedaj živeči v polni meri svoje narodne in državne dolžnosti.

V razdivjanosti strankarskih strasti, ko je že postajal brat bratu volk in ko se je licitiralo in trgovalo med nami s strankarskim patriotizmom, ki je že pretil upropastiti našo narodno državo — je povzdignil svoj herojski glas naš kralj Učinitelj!

Ves naš narod je sprejel odločne kra-

ljeve besede z največjim navdušenjem. V najgloblje dno srca so pa segle te kraljeve besede nam vojnim dobrovoljcem.

V bojazni, da ne bi ostale te za našo nacionalno državo odrešilne besede in želje Nj. Vel. kralja Aleksandra I. neizpolnjene in samo na papirju — smo se odločili vojni dobrovoljci ob 15. obletnici našega narodnega osvobođenja in uedinjenja, da povedemo v bratski slogi in objemu z

vsemi ostalimi našimi bojevniki odločen pokret, ki naj prevrti želje kraljevega manifesta v meso in kri našega celokupnega naroda. Ustvariti hočemo novo dobo in novega duha, vzgojiti nove ljudi, obdarjene z večnimi vrednotami poštenja, požrtvovalnosti in socialne pravičnosti. To je cilj, ki si ga postavljamo borci na svoj ščit, ko stopamo v drugo petnajstletje naše narodne svobode.

Višjih obresti kakor jih določa zakon, sodišča ne smejo priznati, če tudi so izgovorjene v pogodbah.

V najvišjo obrestno mero se morajo všteti tudi vse postranske dajatve (provizije, deleži i. t. d.).

Če je v sedaj veljavnih pogodbah določena višja obrestna mera, kakor jo določa ta uredba, sodišče višje obrestne mere tudi ne sme prisoditi.

Prestopki se kaznujejo strogo: denarni zavodi, ki zahtevajo višje obresti, plačajo do 50.000 Din kazni, privatniki pa do 6 mesecev zapora in do 25.000 Din kazni.

Določila za zadrage.

Za naše kraje, kjer imamo večinoma združni kredit, so velevažne določbe o zadrugah. Zaščito uživajo tudi zadrage, če na predpisan način zanjo zaprosijo. Potrebne podatke bodo dobile zadrage lahko pri svojih »zvezah«, da se bodo vedele ravnati; najvažnejše določbe pa bomo objavili tudi mi v prihodnjih številkah našega lista.

Položnice

V današnjo številko Kmetkega lista smo priložili poštne položnice vsem našim cenjenim naročnikom s prošnjo, da bi se jih poslužili ter čimprej poravnali naročnino za l. 1934, ki znaša kakor doslej 30 dinarjev za celo leto.

Naš 1. december na Češkoslovaškem

Na dan našega državnega in narodnega praznika je vsa češkoslovenska javnost izražala svoje simpatije ter neomajne bratske odnose do Jugoslavije, povdarjajoč, da je naša usoda pravična usoda čsl. naroda. Poleg številnih praznov ob naši 15-letnici narodne države, pa je posvečalo zlasti vse čsl. časopise našemu prazniku največjo pozornost. Vsi vodilni dnevniki so razmotrivali naš dosednji razvoj in velik napredek ter povdarjali, da je nujno potrebno še tesnejše sodelovanje med našo in čsl. državo. V agrarnem dnevniku »Venkov« je pisal F. Staněk, predsednik nar. skupščine, med drugim: 1. december, dan jugoslovanskega državnega praznika je za nas Čehoslovake pravično velik in svet dan kot naš (čsl.) 28. oktober. Skupno so nam tuji kopali grob, toda skupno smo vstali v novo življenje in razvoj naših mladih držav gre v enako smer... Danes po 15 letih naše skupne svobode izkazujemo velike uspehe. Ideja državne samostojnosti in državotvornosti je zmaga pri nas in v bratski Jugoslaviji... Republika CSR in kraljevina Jugoslavija, tvorec s kraljevino Rumunijo Malo antanto, sta dosegli velike mednarodne uspehe. Svet je polagoma začel razumevati, da so naše države tvorbe velikega zgodovinskega razvoja in neprestanih bojev za pravico in življenje; začel pa je ves svet tudi uvidevati, da so naše države najtrdnjejši stebri in garancija miru ne le v srednji, marveč vsej Evropi... Zdravo jedro jugoslovanskega ljudstva ter sposobnost njegovih voditeljev je dokaz, da je v Srbiji, Hrvatih in Slovencih globoko ukoreninjeno spoznanje in prepričanje, da je edino v slogi in edinstvu moč.

★

Nastop Male antante v Londonu

Zastopniki držav Male antante so v Londonu obiskali ministra za zunanje zadeve, da izvedo od njega, kako teko pogajanja med Anglijo in Nemčijo. Pri tej priliki so ministri znova opozorili, da je Mala antanta odločno proti vsaki reviziji mirovnih pogodb.

Naš tisk — naša moč!

Podeželsko prebivalstvo — Kmetje in kmetijski delavci, ustvarimo si močan tisk!

Kakor je dandanes neobhodna potreba, da ima kmetijsko ljudstvo svoje lastne gospodarske in stanovske organizacije, tako je v prav toliki meri potrebno, da imamo kmetije tudi svoj samostojni, neodvisni tisk in časopisje. Brez lastnega tiska so vse naše stanovske organizacije, vse naše gibanje, kakor človek brez daru govora. Tudi mi kmetje ne moremo preko vprašanja svojega lastnega tiska, ki bo v gospodarskem in političnem oziru zastopal naše interese ter se zanje v javnosti boril. Časopisje je danes gospodar človeške družbe, in kdor je gospodar čimveč časopisja, obvlada politični in celo gospodarski položaj družbe ter ustvarja »javno mnenje« tako, da je to javno mnenje (ljudska volja) njemu v prid. Popolnoma jasno je, da n. pr. kapitalistično ali gosposko časopisje ne bo ustvarjalo javnega mnenja kmetom v prid, kajti »Bog je ustvaril najprej samemu sebi brado«. Zato pa je skrajno nespametno vsakdo, ki verjame sladkim besedam in zapeljivim pisarijam, pa bodi, da so »bele« ali »črne«. Kmetje moramo biti trdno prepričani, da se brez svojega lastnega in neodvisnega časopisja ne bomo mogli nikoli z zadostnim uspehom boriti za svoje gospodarske in politične interese in cilje. Ne zanemarjajmo zato tega važnega vprašanja ter ne bodimo toliko lahkomišelní, da

verjamemo časopisju in tisku, čigar gospodar nismo mi sami. Ustvarimo si svoje lastno časopisje, razširjajmo ter izpopolnjujmo to, kar že imamo, kajti s tem ne delamo za kako »neznano osebo«, marveč za samega sebe, za svojo korist in blagostanje.

Težki so zdaj za nas kmetje časi. Toda ko bomo ob koncu leta delali račun našega gospodarstva za nazaj in naprej, ne smemo pozabiti na svoje časopisje, na naš »Kmetški list«, ker bi s tem pozabili na samega sebe. »Kmetški list« ne prihaja v naše domove za zabavo in razvedrilo, temveč kot edini pravi glasnik kmetške misli in napredka slovenskih kmetov, kot edino samostojno »orožje«, s katerim se kmetje borimo za svoje interese. Če hočemo, in to nujno moramo, delati tudi mi »javno mnenje«, potem nam naše časopisje ne sme biti prazna marnja, temveč resna skrb in delo. Prav zdaj pa je najugodnejša prilika, da naš tisk razširjamo, zanj agitiramo ter mu pridobivamo novih naročnikov, zakaj naš »Kmetški list« mora v vsako kmetijsko-delavsko hišo. Čimveč bo med nami naročnikov, tem jačji in obširnejši bo »Kmetški list« in tembolj nam bo služil za obrambo naših gospodarskih in političnih interesov, tembolj bomo lahko mi kmetje posegali s svojim »Kmetškim listom« v vse javno življenje, kjer si moramo priboriti prvo mesto.

Nove gospodarske uredbe vlade

Zaščita vlagateljev — Znižanje režijskih stroškov pri gospodarskih podjetjih in denarnih zavodih — Maksimiranje obrestne mere — Sanacija zadružništva

»Službene Novine« so objavile 4. decembra več velevažnih uredb, ki jih lahko smatramo kot nadaljevanje in dopolnitev uredb o razdolitvi kmetov. Sedanji ukrepi, ki imajo za cilj postopno ureditev naših gospodarskih razmer, pa še niso zadnji, ampak jim bodo sledile še nove, če se bo pokazala potreba.

Denarni zavodi.

Uredba o zaščiti denarnih zavodov stoji na stališču, da se morajo tisti denarni zavodi, ki so v svojem jedru zdravi in ki samo trenutno nimajo gotovine na razpolago, ohraniti.

Ohraniti se morajo tudi tisti denarni zavodi, katerih ohranitev je v splošnem gospodarskem interesu.

Zavode pa, ki so »bolni«, je treba »likvidirati«.

Način, kako hoče pomagati vlada dobrim denarnim zavodom, je natančno določen v uredbi (odgoditev plačil, valorizacija nepremičnin, fuzija z drugimi zavodi itd.)

Vedno pa je potrebno pri vseh korakih za ozdravitev zavoda sodelovanje vlagateljev.

Važna je tudi določba, ki postruje odgovornost vodilnih oseb pri zavodih. Dalje pravi

uredba, da se ne sme izplačevati vodilnim osebam nobenih tantijem ali drugih honorarjev, dokler stoji zavod pod zaščito. Za vsako nepravilnost odgovornih oseb so določene visoke kazni.

Znižanje režijskih stroškov

Po uredbi se morajo znižati tudi režijski stroški za upravo. Višino režijskih stroškov bo določila za vsak zavod posebna komisija ministrstva za trgovino.

Znižati se morajo tudi previsoke plače osebja. V to svrhu se smejo razveljaviti tudi doslej veljavne pogodbe. Odpravnine ne smejo znašati več kakor 6-mesečna plača, najvišja pokojnina bančnega ravnatelja ne sme znašati več kakor 8000, uradnika pa 6000 Din na mesec.

Podobna določila veljajo tudi za ostala gospodarska podjetja.

Višina obrestne mere.

Višina obrestne mere bo določena za vsako banovino posebej. Najvišja dovoljena obrestna mera sme znašati za posojila 12 in pol odstotka, za vloge pa 6 in pol odstotka.

Ta določba velja tudi za posojila, ki jih dajejo privatne osebe.

Država in karteli

Kaj so karteli? — Dobre in slabe strani kartelov — Potreba posebnega zakona o kartelih

Odkar se je pojavila tudi v naši državi gospodarska kriza, ki je posebno hudo zadela naše kmetijstvo zaradi nepričakovane padca cen kmetijskih pridelkov, smo mi vedno naglašali, da gospodarske krize pri nas ne bo mogoče omiliti, dokler bo med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov obstojala tako velika razlika kakor obstoji danes.

Razlike v cenah pa ni bilo mogoče odpraviti, ker je stala neorganiziranim kmetom nasproti dobro in uredno organizirana industrija pod vodstvom še bolj organiziranega kapitala.

Industrija je organizirana različno. Mi imamo razne »Zveze industrijcev«, ki so organizirane po pokrajinah in ki zastopajo koristi vseh industrijskih panog n. pr. glede splošne carinske, davčne, tarifne itd. politike. Imamo pa poleg tega tudi posebne industrijske organizacije, ki jim pravimo karteli.

Kaj so karteli?

Karteli so običajno organizacije industrijcev ene panoge. Tako imajo n. pr. izdelovalci železa svoj kartel, pivovarji svojega. Takih organizacij ali »kartelov« je v naši državi baje okoli 50.

Namen teh organizacij je organiziranje produkcije posameznih industrijskih panog. Organizacija ugotovi n. pr., koliko njenega blaga se vsako leto proda. Potem ugotovi, koliko takega blaga vsa podjetja iste vrste lahko izdelajo. Če ga izdelujejo preveč, potem določijo, koliko blaga te ali one vrste naj posamezna podjetja izdelajo, da se blago ne bo kopičilo v skladiščih kot »mrtev kapital«. Potem določijo tudi prodajne cene, ki so navadno jako visoke, ker karteli izkoristijo carino do skrajne meje. Če pa hoče kdo odpreti konkurenčno podjetje, ga kartel z združenimi močmi tako pritisne na tla z nizkimi cenami, da je konkurent kmalu »mrtev«, nakar cene zopet skočijo na staro višino. Karteli imajo navadno tudi svoje posebne prodajne organizacije in vsak trgovec ali zasebnik mora kupovati blago le pri teh, in sicer po cenah, ki jih določijo kartelno vodstvo.

Dobro organizirani karteli se torej ne razlikujejo mnogo (ali pa nič) od monopolov.

Karteli imajo torej svojo dobro stran v tem, ker so organizatorji produkcije, da nihče ne dela brez potrebe, svojo slabo stran pa imajo v tem, da prihaja organizacija dela v korist samo posameznim osebam (članom kartela), nikdar pa v korist splošnosti (kakor n. pr. pri državnih monopolih).

Država in karteli

Neomejenega gospodarskega izkoriščanja, pa najsi prihaja od katerekoli strani, pa moderna država ne more mirno gledati, ker to nikakor ne gre več, da bi peščica organiziranih ljudi kopičila bogastvo na račun splošnosti. Nekdanja pravna (a ne še socialna) država je pač priznala le načelo »fiat justitia — perezat mundus«, kar bi mi rekli po domače »paragraf je paragraf, pa magari se podere ves svet« — toda moderna socialna država mora iti dalje, ker njena naloga ni samo v tem, da ščiti pravo, ampak je tudi v tem, da varuje gospodarsko šibkejšega pred samovoljo in samogoltnostjo gospodarsko močnejših. In ker karteli posegajo v svojem delovanju

daleč preko mej dopustnosti, je dolžnost države, da uredi razmerje med karteli in med onimi, ki so od kartelov odvisni.

Ali prepoved ali ureditev?

Mnogo je ljudi, ki zahtevajo, naj država kartele in slična gospodarska združenja (sindikate itd.) kratkoma prepove, da bo imela »svobodna konkurenca« možnost uravnati cene s tendenco navzdol.

Take želje so pač lahko izražene, ampak težko izvedljive, kajti medsebojnih sestankov in raznih dogovorov ne more kapitalistom nihče resno in z upanjem na uspeh prepovedati.

Nam se zdi mnogo primernejše drugo sredstvo: kartele je treba postaviti pod strogo državno kontrolo! S tem bo doseženo mnogo več kakor s prepovedjo.

Rekli smo, da so karteli organizirana industrijska produkcija. Organizacija produkcije pa ni nič slabega, ampak je nekaj dobrega! To dobro bi bilo škoda ubiti; pač pa je treba gledati, da se od te dobrine ne bo valjala v zlatu le skromna peščica ljudi, ampak da bo imela tudi skupnost nekaj koristi od organizirane produkcije.

Kontrola cen in mezd

Država lahko kontrolira predvsem cene. Če so cene previsoke, lahko nakoplje na vrst kartelu n. pr. inozemsko konkurenco z znižanjem carin. Ima pa država še druga sredstva na razpolago, da prisili

uporne karteliste k pokorščini. Kakor cene lahko država določa tudi višino mezde v karteliranih fabrikah, kajti tudi to ni v redu, da dobiva kartelist iz delavskih žuljev tisočake, delavec pa komaj za koruzne žgance!

Ni še dolgo tega, ko smo brali, da je kartel za izdelovanje cementa zvišal cene cementu za 1500 Din pri vagonu, čim je bila razglašena uredba o pobijanju brezposelnosti. To se pravi, da hočejo kartelisti prevladati njim namenjeni davek na druga ramena in podražiti vse, kar je s cementom v zvezi (stavbe itd.), samo da ostane njihov dobiček neokrnjen.

Takšno postopanje je golo izigravanje zakonov, ki ga mora vlada brezobzirno zatreti. Zatre pa lahko take izrasle gospodarske samovolje z maksimiranjem cen (določitev najvišje cene). Če je v Nemčiji Hitler lahko določil najvišje cene za žito in kruh, bomo pri nas lahko določili tudi najvišje cene za razne industrijske izdelke. Vsak naj dobi, kar mu gre, ampak nič več.

In kakor je Nj. Vel. kralj napravil 6. jan. 1929. kratek in energičen konec politični demagogiji in strankarski »prajstrajbariji«, tako naj vlada napravi konec tudi gospodarskim izrasikom medvojnega in prve povojne dobe!

Koristi take akcije za kmete in delavce bi bile kar nedogledne.

Več kot 100 let že hodi vsako leto med ljudstvo Blasnikova »Velika Pratika«, ki je med narodom najbolj znani in priljubljeni koledar. Zato jo kupi sleherni leto vsaka družina. Celo stoletje že je ta pratika zvest in veren spremljevalec Slovencev, v dobrih in zlih časih. Dobi se v vseh trgovinah.

Naše najvažnejše vprašanje

Naša slovenska pokrajina je pasivna dežela; to se pravi, da mi pridelamo manj in zaslužimo manj kakor potrebujemo za svoje življenje. Pasivni smo zlasti glede hrane, ker moramo uvažati leto za letom po več sto vagonov žita, da se preživimo, na drugi strani pa tudi z našimi obrtnimi in industrijskimi izdelki ne zaslužimo toliko, da bi mogli z zaslužkom plačati primanjkljaj hrane.

Ta položaj pa pomeni za nas stalno gospodarsko krizo. Pred vojno smo si pomagali s tem, da smo izvažali svojo delovno moč v tuje dežele in denar, ki so ga pošiljali naši izseljenci domov, je bil velika pomoč za nakup naše hrane. Danes pa je izseljevanje silno otežkočeno in zato nas pritiska pomanjkanje hrane in denarja dvakrat hudo.

Agrarna reforma

Zato je danes naše najbolj važno vprašanje: Kje dobiti dovolj »kruha« (obleke, obutve, stanovanje itd.) tudi za tiste, ki ga danes nimajo, da bodo mogli živeti doma?

Kruh nam daje zemlja. Zemlja pa je bila — in je še danes — pri nas razdeljena tako, da je imajo eni preveč, drugi pa premalo ali nič. Nasprotstva med srečnimi lastniki zemlje in onimi, ki zemlje nimajo, so postala sčasoma tako velika, da je moralo priti do nove razdelitve zemlje ali do »agrarne reforme«, ki pa še zdaleka ni izvedena tako, da bi imeli vsi prebivalci dežele svoj kruh doma. To, kar je doslej izvršenega, je sicer nekaj, ni pa še vse.

Industrijalizacija

V prizadevanju, kako preskrbeti kruh domačim ljudem doma, so mnogi gledali na

industrijo kot na našo rešitev. Ti ljudje so zlasti po ustanovitvi naše nove države računali, da bo Slovenija kot industrijska pokrajina oskrbovala ves naš jug z industrijskim blagom, južni kraji pa nam bodo dajali žito.

Ta račun pa se je prav kmalu izkazal kot popolnoma zgrešen, ker so se južni kraji začeli sami prav kmalu industrijalizirati. Mi pa z jugom v tem oziru ne moremo konkurirati, ker so delavci na jugu države znatno skromnejši in cenejši, čeprav so naši industrijski delavci nekaj sposobnejši. Na svetovno konkurenco pa mi še misliti ne moremo.

Industrijalizacija nam torej nudi le delno pomoč, ne pa vse. Zato si moramo poiskati še druga pota, po katerih bi se dalo trajno priti do dovoljnega živeža za vse naše prebivalstvo doma.

Izboljšanje kmetijske produkcije

Najboljša pot do trajnega uspeha je izboljšanje naše domače kmetijske produkcije. V tem pogledu nas učita zlasti Avstrija in Nemčija, kaj se da doseči z vztrajnim in smotrenim delom. Ti dve deželi sta bili pred vojno pasivni kakor smo mi, ali pa še bolj, danes pa imata doma živeža dovolj.

Mi smo že večkrat opozarjali na »kitajski« način pridelovanja žita. Za to stvar je pri nas mnogo premalo zanimanja in vendar bi baš ta način pridelovanja žita dal na tisoče bajtarjem dovolj kruha in na tisoče delavcem dovolj zaslužka. Velika škoda je, da se ravno poklicani krogi mnogo premalo bavijo s to zadevo (ali pa nič!).

Druga zelo važna stvar pa bi bila smo-

trena gojitev industrijskih rastlin v naših krajih.

Ko je bil nedavno nemški podkancler na Ogrskem, kjer je hotel pridobiti Ogrske za tesnejšo zvezo z Nemčijo, je rekel Ogrom, ki bi bili radi prodali svojo pšenico na Nemško, sledeče: Gojite industrijske rastline! Sadite »sojo« (soja je neke vrste fižol, iz katerega se pridobivajo različne masti, pa tudi za hrano in za živalsko krmo odlično služi). Te besede veljajo tudi za nas. Namesto rastlin, ki nič ne nesejo, bi lahko gojili celo vrsto industrijskih rastlin, ki uspevajo tudi tam, kjer žito ne raste. Naša konoplja in naš lan sta odlična po kakovosti. Ravno tako bi se dal zaslužiti lep denar z gojitvijo zdravilnih zelišč, ki jih danes prav dobro plačujejo, vsekakor boljše kakor krompir.

Iz tega kratkega opisa je razvidno, da naše pridobitne možnosti še zdaleka niso izčrpane in da nam za izboljšanje našega gospodarskega položaja ni treba drugega kakor da krenemo na nova pota.

Gospodarski svet ne bo tiščal za nami, ampak mi se moramo prilagoditi svetu in proizvajati to, kar rabi svet in pa mi sami.

Ob 10-letnici Stritarjeve smrti

Kako vse hitro mine! Kolo časa se vrti brez postanka in v večnost beže ure, dnevi, meseci, leta. Počasi, čisto neopaženo, toda sigurno. V Rogaški Slatini je izdihnil svojo veliko dušo šolnik, pesnik in iskren domoljub Josip Stritar. Dne 25. novembra 1923. smo šteli takrat in že je potekla prva desetletnica, ko smo ga spremili k zadnjemu počitku. — Siromak Stritar! Poklic, morda usoda te je vdinjala tujini in ko si se — žal že v pozni jeseni svojega življenja — vrnil v domovino, so ti bili dnevi šteti: zaman je bila želja Rogaške Slatine, izkazati ti dolgotrajnejšega gostoljubja, le še mimogrede ti je nudila zavetišče in tih dom vila Jankomir, tvoj današnji Stritarjev dom...

Narodna javnost Rogaške Slatine ni šla nemo mimo žalostne obletnice Stritarjeve smrti. Na »Stritarjevem večeru«, ki ga je priredila podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v prostorih hotela »Pošte«, je bil dostojno počaščen njegov spomin: s predavanjem o pokojniku in recitacijo njegove pesmi »Nazaj«. I predavanje i recitacija sta dala prireditvi veliko notranjo vrednost; zlasti predavatelj S. Sardenko je govoril kot govori pesnik — pesniku. — In pod obnovljeno spominsko ploščo pesnika na Stritarjevem domu smo zažgali na predvečer in večer Stritarjeve smrti lučko sredi svežega venca.

Stritarju, kmetškemu sinu, ki se je povspel od pastirja do uglednega vzgojitelja in pesnika, in ki mu tujina nikoli ni vzela žara vroče domovinske ljubezni, večno svetel spomin!

S.

Plugi za invalide in njih svojce,

katerim je minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivan Pucelj odobril s svojim odlokom St. Br. 45.502 od 27. novembra t. l. zaštonj pluge znamke »Servus«, so:

Križnar Marijana, vdova, Vodice; Penič Ivan, Vel. Kamen; Svet Franc, Stopnik; Škulj Alojzij, Gor. Kališče; Veble Josip, Spod. Ribnica; Anton Jezovšek, Koble; Jeromel Jožef, Št. Ilj; Ivan Horvat, Prelesje; Kos Jurij, Čermožiše; Franc Grmek, Boletina; Koščak Ana, vdova na Peči; Josip Zupančič, Ukrog; Pušenjak Alojzij, Kamenščak; Anton Flajsinger, Okoslavci; Anton Križan, Otok; Urbas Marija, Grabrovec; Martin Brodnak, Loke; Marija Predikaka, vdova, Dokleče; Franc Šimek, Sv. Marjeta na Drav. polju; Rudolf Hercog, Št. Ilj; Josip Rozman, Podreče; Sušnik Marija, Jama; Ana Bolajič, Gor. Bistrica; Mihael Kovač, Gaberje; Čizmazija Verona, vdova, Gor. Bistrica; Anton Osterman, Kamence; Medic Julija, vdova, Toplice; Podboj Rudolf, Zu-

žemberk; Terezija Jenič, vdova Rakovnik; Adam Malačič, Križevci; Štefan Merklin, Vadarci; Šandor Banko, Dankovci; Ivan Kovač, Šalomenci; Korpič Karel, Adrianci; Novak Marija, vdova, Prosečka vas; Vučkič Terezija, vdova, Moravci.

★

Litvinov v Rimu

Preteklo soboto se je pripeljal ruski komisar (minister) za vnane zadeve Litvinov v Rim, kjer so ga zelo svečano sprejeli. Francoski listi domnevajo, da je povabil Mussolini Litvinova v Rim zato, da se z njim dogovori glede pristopa Rusije k »sporazumu štirih« (Anglija, Francija, Nemčija, Italija) in pa glede »vzhodnega sporazuma«. Zlasti glede morske ožine pri Bosporu.

Domnevajo tudi, da utegne Litvinov obiskati tudi Vatikan, kjer ne bi bili nenaklonjeni posebni pogodb z Rusijo, če bi ta priznala katolikom potrebno versko svobodo.

Tovariš Ivan Grad,

po novem zakonu o gasilcih izvoljen župni načelnik za ljubljansko okolico.

Vinogradniki pozor!

Kraljevska banska uprava razglasa, da dovoljuje na podlagi čl. 10. pravilnika za izvrševanje zakona o vinu, da se smejo letošnji kislinski mošči in vina razkisliti, in sicer se sme odvzeti največ 2‰ (promile) kisline.

Po toč. 2. § 4. zakona o vinu so v to svrhu dovoljena sledeča sredstva: kalcijev karbonat, kalijev karbonat in kalijev nevtralni tartrat. — Vinogradnikom se priporoča predvsem uporaba kemično čistega kalcijevega karbonata, in sicer v največji količini 130 gramov kalcijevega karbonata na 100 l vina ali mošta.

Tako umetno razkisanano vino se ne sme več označevati z imeni »originalno«, »naravno«, »prirodno«, »naturno«, »pristno« vino. Radi tega se priporoča vinogradnikom, da se za umetno razkisanje vina odločijo samo izjemoma pri res preveč kislinskih vinih; drugače pa naj poskušajo doseči zmanjšanje kisline samo s primernimi ukrepi umnega kletarjenja.

VZAJEMNA POMOČ reg. pom. blag. v Ljubljani pozivlje vse svoje člane, ki reflektirajo na nadaljnje zavarovanje, da predložijo do 15. decembra t. l. vse stare članske izkaznice v zameno, ter da plačajo mesečni prispevek za oktober 1933.

»Mlečna vojna« na Madžarskem

Madžarske mlekarne nezaslišano izkoriščajo kmete — Magnati v boju s kmeti, ker jim kmetje ne dovolijo monopola na mleko

V Budimpešti, glavnem mestu Madžarske, je minuli teden izbruhnila pravcata »mlečna vojna«. Doslej so okoliški kmetje in mali mlekarji dovažali v mesto mleko, ki so ga oddajali konzumentom polovico ceneje nego osrednje mlekarne, katerih lastniki so nekateri madžarski magnati, ki jim gre samo za čimvečji profit. Ti magnati so končno neljubo kmetško konkurenco premagali tako, da so prepričali vlado, da je mleko njih osrednjih mlekarov boljše in več vredno, vlada jim je »šla na roko« ter je prepovedala okoliškim kmetom dovažati mleko v mesto. Na vse ceste in dohode do mesta so bile postavljene močne straže z nalogo, da zabranijo dovoz mleka. Med kmeti in kmetičami ter stražniki je prišlo do dejanskih spopadov, kjer ni sicer tekla kri, temveč mleko, ki so ga ogorčeni kmetje in kmetice zivali na ceste ter z njim polivali stražnike. Kljub temu, da je vlada pod kaznijo 60.000 Din in 3 mesece ječe zabranila dovoz mleka ter s tem »pravno« blagoslovila izkoriščanje magnatov, se odločni kmetje niso vdali. Priredili so velikansko protestno zborovanje, katerega so se udeležile tudi vse mestne stranke, ki so kupovale cenejše mleko od kmetov; skupna fronta kmetov in konzumentov je nato ogorčeno protestirala pri vladi proti zaščiti izkoriščevalskih mlečnih magnatov.

★

Med kraljem in kmeti mora biti neodvisno in zaupljivo sodelovanje

Močna in dobro organizirana narodna kmetška stranka na Rumunskem ima po zadnjem svojem občnem zboru novega predsednika, mladega Jona Mihalache, zastopnika odločne borbe za interese kmetškega ljudstva ter neodvisne narodne kmetške politike, ki ne potrebuje nobenih mešetarjev in »gosposkih predstavnikov« za dosego svojega cilja. Ob nastopu svoje funkcije je novi predsednik pred zbranimi delegati stranke razvil svoj politični in gospodarski program ter izjavil, da mora biti stranka, če hoče ta program izvesti, stalno v stiku z dvema resničnostima: s kraljem in s kmeti. Žafo je prva dolžnost stranke, da ustvari trajni in zaupljivi stik ter sodelovanje med kraljem in kmetškim ljudstvom. Da pa bo ta cilj v resnici doseglja, mora najprej iztrebiti iz dežele one, ki hočejo biti v deželi prva in zadnja moč ter edini odločujoči faktor in ki skušajo razmerje med kraljem in kmeti samo poslabšati. V kolikor pa gre za drugo resničnost, za kmete, mora stranka svoje dosedanje delo najmanj podvojiti; priboriti mora brezpogojno kmetškemu ljudstvu višji socialni standard, odpraviti po deželi vso nepismenost ter politično in gospodarsko odvisnost, z načrtnim gospodarstvom in smotreno kmetško produkcijo pa zagotoviti kmetškemu ljudstvu v rumunski državi jasno in trdno bodočnost. —

★

Nenavadno izvoljen narodni poslanec

Pri zadnjih volitvah na Španskem je bil izvoljen za narodnega poslanca tudi general Sanjurjo, dasi »sedi« v ječi, obsojen na dosmrtno ječo. Čeprav je obsojen, je med ljudstvom precej priljubljen, za volilno agitacijo pa je s pomočjo svojih pristašev poskrbel na originalen način: njegove volilne govore, napisane v ječi na papir, so njegovi pristaši »uglasbili« na gramofonske plošče, ki so jih potem na shodnih predvajali. — In mož je bil izvoljen.

Mladina

Vsem društvom kmetiskih fantov in deklet!

Po sklepu izvršilnega odbora Zveze kmetiskih fantov in deklet se priredi v mesecu decembru propagandni teden kmetijskega tiska. Propagandni teden prične v nedeljo 17. decembra in traja do vključno nedelje 24. decembra pod geslom: V naše kmetijske domove, naš tisk!

Vsa društva kmetiskih fantov in deklet naprošamo, da takoj skličejo sestanke, na katerih se določijo glavni poverjeniki, sodelovati pa mora vsak naš zaveden član in članica. »Grudoc«, »Kmetijski list« in »Kmetijsko matico« v vsako našo hišo! Dejansko pokažimo, da se zavedamo pomena svojega tiska, ki je naše edino orožje proti številnim meščanskim listom, ki ne zagovarjajo naših interesov, ampak nas hočejo držati v temi in odvisnosti.

Od 17. do 24. decembra se posvetimo samo temu delu in izrabimo vsako priliko v to. Pojdimo od hiše do hiše, k vsem znancem in prijateljem in jih prepričajmo, da moramo naročiti in podpirati le svoj lastni tisk. Če bomo vsi, ki kmetstvo mislimo in čutimo, to storili v polni meri, smo lahko prepričani, da bomo rešili našo naših ljudi duševnega suženjstva in izkoriščevanja! Tovariši! Tovarišice! Odločno na delo!

Zveza kmetiskih fantov in deklet
v Ljubljani.

Tečaj na Češkoslovaškem

V času od 14. januarja do 17. februarja 1934 priredi Svobodno Učenje Selske v Eberhartu pri Bratislavi v CSR gospodarsko-prosvetni tečaj za kmetijske fante. Na tem tečaju sta rezervirani tudi dve mesti za naše člane. Tečaj je popolnoma brezplačen; plačati je treba le vožnjo tja in nazaj. V našem interesu je, da se tega tečaja udeležimo. Podrobna pojasnila daje »Zveza kmetiskih fantov in deklet« v Ljubljani, Tavčarjeva ul. 1.

Dobrava pri Podnartu. Zimski čas je dal tudi nam nekaj več prilike za javno udejstvovanje. Predvsem se je zdramila naša mladina, katera je zborovala preteklo nedeljo, 3. decembra v prostorih tukajšnje šole. Obisk je bil nepričakovano lep, nabita šolska soba. Naši fantje in dekleta so spregovorili odločno ter si ustanovili Društvo kmetiskih fantov in deklet. V organizaciji hočejo posvetiti vse sile izobrazbi, vzgoji in kmetškemu športu. V tem leži ves napredek naših vasi. Več bomo poročali prihodnjič. Na Gorenjskem se dela dan — — —

Obroh pri Črnomlju. V nedeljo, 3. decembra se je vršil pri nas sestanek kmetijske mladine z namenom, da ustanovimo Društvo kmetiskih fantov in deklet, kajti izprevideli smo, če sami ne bomo delali za svoj napredek, nam nihče ne bo pomogel. Za ustanovitev društva so se vsi soglasno izrekli ter smo si izvolili pripravljalni odbor, ki mu predseduje tov. Lojze Kump, tajnik pa je tov. Franc Kure. Vložili bomo pravila in pričeli z delom. Prepričani smo, da nam bodo sledili še drugi. Tudi Belokrajina ne sme zaostajati v organizaciji, katera nam daje največ upanja.

Orlavas. V nedeljo, dne 29. novembra je priredila Sokolska četa akademijo, združeno s proslavo 1. decembra. Na sporedu je bil nagovor, deklamacije otrok, igra »Kralj Matjaž«, nastop šolskega pevskega zbora, kakor tudi zbora »Šentrupertskega pevskega društva«, ki je prav lepo zapel nekaj izbranih pesmi. Za temi je nastopila sokolska deca s prav čednimi vajami, za njimi pa moški naraščaj tudi s posebno vajo. Spored pa je bil zaključen z uprizoritvijo burke »Hlače«. Ker je bil prvi del programa resen, se je pač nazadnje vsakdo lahko pošteno nasmejal. Vsi pa, ki so bili na prireditvi, tako starši kot otroci, so bili zadovoljni.

Škrilj-Golo. Društvo kmetiskih fantov in deklet Škrilj-Golo ima svoj redni občni zbor na praznik Marijinega spočetja v petek, dne 8. t. m. ob pol 2. uri popoldne v Domu Gasilske čete v Škriljem. Na dnevnem redu ima med drugim tudi ustanovitev posameznih odsekov ter izdelavo prosvetnega programa za zimsko sezono. Zato prosimo vse tovariše-člane in članice ter

ostale fante in dekleta, ki še niso naši člani, da se nam in našemu plodonosnemu delu pridružijo, kar bo samo v prid celokupnemu našemu kmetijstvu. Delovali bomo lahko tudi skupno z Gasilsko četo, katera ima velik humani namen za doseglo boljših dni na prosvetnem, gospodarskem in kulturnem polju.

Rateče-Planica. Pred kratkim časom se je vršil pri nas mladinski sestanek pri županu tov. Josipu Pintbahu, na katerem smo ustanovili Društvo kmetiskih fantov in deklet, ker je bila za to nujna potreba. Naši fantje in dekleta so zelo pogrešali svoje organizacije, kjer bi se lahko udeležovali. V pripravljalni odbor smo izvolili naslednje tovariše: Predsednik: Janez Kavalarič; podpredsednik: Josip Pintbah; tajnik: Janez Mahovec; blagajnik: Franc Žerjav; odborniki: Jožef Benet, št. 23, Franca Kavalarič, št. 38, Franc Cuznar, Mihela Kavalarič, št. 43, Marija Erlih in Anton Oman; nadzornika: Jožef Tof, št. 88 in Anton Benet, št. 77. Temelj je položen dobro in sedaj bomo šli na delo za našo pravično stvar.

Slov. Bistrica. Ustanovni občni zbor Društva kmetiskih fantov in deklet se bo vršil v nedeljo, dne 10. decembra t. l. ob 10. uri dop. Zbora se bo udeležil tudi delegat Zveze kmetiskih fantov in deklet v Ljubljani.

Predgrad ob Kolpi. Dan zedinjenja je v letu največji jugoslovanski praznik, ker je to dan osvoboditve vsega našega naroda izpod tujega jarma. Da se poveliča ta velik in pomemben dan, se posluži vsak zvest državljani in da duška svojim notranjim čustvom s tem, da se udeleži najmanj službe božje. Naše dobro kmetstvo prebivalstvo se tega v polni meri zaveda. Predvsem pa naj omenimo našo agilno Gasilsko četo, ki se je udeležila korporativno z godbo na čelu. Po končani službi božji je godba pod vodstvom Jožefa Šmaljclja zaigrala državno himno »Bože Pravde«. Verniki so stoje v znak pozdrava našemu Kralju in svoji državi poslušali himno in vzklikali »Živela naša mila domovina Jugoslavija!« Ves Predgrad je bil odet ta dan v državni zastavi in pokazal, da je kmet v resnici ne samo zaveden državljani, ampak, da je tudi stember države.

Zvone Hočevar:

Vzroki in potek velikega upora hrvatsko-slov. kmetov leta 1573

1. Odnosi med kmetom in plemstvom

Predno preidemo na sam potek upora, naj v kratkih potezih orišem splošni položaj našega, zlasti pa hrvatskega kmeta. Da bo upor lažje razumljiv, je treba točno poznati vse one nevolje in muke, ki so jih kmetje morali prenašati, treba je razumeti odnošaj med kmetom in plemstvom.

Kakor v vseh zapadno evropskih državah, tako je tudi pri nas bil v srednjem in v začetku novega veka razširjen feudalizem: Vlada je delil plemstvu, večinoma tujcem, bogate in boljše dele naše zemlje.

Družba one dobe se deli v svobodne (posvetni in cerkveni velikaši), ki posedujejo vse časti in službe in v nesvobodne (kmetje).

Davkov ne plačuje plemstvo, ampak nesvobodni del družbe, torej kmetje, ki so v političnem pogledu brezpravni; tudi niso neposredni podaniki države, ampak svojih gospodarjev. Med kmeti in njihovimi gospodarji, ki so neposredni podaniki kralja in nosilci vseh političnih pravic, je ostra meja. Plemič ni samo lastnik, temveč je tudi gospodar svojih posestev. Torej je tudi gospodar svojega kmeta, ki je gospodarjeva last.

Vendar pa podanik svobodno razpolaga s svojim imetjem, zlasti premoženjem; toda ona zemlja, na kateri biva in ki jo obdeluje, ni njegova, ampak gospodarjeva, plemičeva.

Kmet je smel v oporoki zapustiti vse svo-

je privatno premoženje otrokom, ženi ali sorodnikom. Če pa bi umrl brez pravih dedičev, bi vse prešlo na gospodarja.

Kot že omenjeno, plemstvo, ki živi na račun kmetov, ne plačuje davkov. V potu svojega obraza skrbe kmetje za mirno in prijetno življenje svojih gospodarjev in plačujejo vse davke in dajatve: državi, cerkvi in svojim zemljiškim gospodom.

Redni davki niso zadostovali, zlasti ne ob času turških upadov, od katerih sta trpeli pred vsem Slavonija in Hrvatska; zato pa je novouvedeni davek, ki so ga rabili za vzdrževanje vojske, v teh krajih bil velike važnosti. [Za lažje razumevanje vseh dogodkov, naj omenim, da se je sosednja Hrvatska v upravnih in političnih stvareh močno razlikovala od Slovenije oz. Kranjske in Štajerske. Hrvatska je bila do l. 1102. svobodna država, kateri so vladali knezi, nato kralji (od leta 928. Tomislav) iz narodnih dinastij. Nato so l. 1102. stopili v zvezo z Ogrsko. Ni pa to bilo konec hrvatske samostojnosti, ampak sta obe državi bili samostojni, vezala ju je le kraljeva oseba. To stanje je trajalo do konca 1526. l. Nato sta se obe državi podvrgli Habsburžanom, ki so vladali tudi že našim krajem, vendar pa so bile razmere pri nas popolnoma drugačne, od onih v Hrvatski, ki je še dolgo obdržala vsaj formalno samostojnost.] Ker je bil davek izreden, se ni določila vsota naenkrat za vedno točno, ampak je bila zdaj manjša, zdaj večja, kot so pač bile prilike. Tega davka so bila oproščena cerkvena posestva in pa mnogi svetni velikaši. Zato pa je glavno breme padlo na manjše plemiče, ker

so morali oni oz. njihovi kmetje ta davek vedno plačevati.

Če premislimo, da je ta davek rasel s potrebami dežele in da se je večal v časih, ko je pretila nevarnost turških upadov, ko kmet ni utegnil obdelovati svoje zemlje, da bi pridelal denar za plačevanje davkov, ampak, da je moral zagrabit za orožje in braniti svoje imetje, bomo razumeli, da je ta izreden davek kmeta veliko bolj tlačil, kot marsikateri drugi redni davek.

Cerkvi so kmetje plačevali desetino vseh letnih pridelkov: od žita, vina, medu in manjših domačih živali in sicer v naravi, ali pa v denarju.

Poleg davkov in dajatev, ki jih kmetje plačujejo državi in cerkvi, so pa še različne urbarske dolžnosti, ki so jih kmetje dolžni svojim gospodarjem za ono zemljo, na kateri bivajo. Take dolžnosti se uredijo med kmetom in gospodarjem; in ta pismeni dogovor se imenuje urbar.

Dolžnosti kmetov do gospodarjev, ki so označene v urbarjih, niso povsod enake, ampak se ravna po običajih dotičnega kraja. Kmetje so dolžni svojim gospodarjem davščine v denarju, naravi in tlaki. V denarju se plačuje zemljarina (izjemoma tudi v naravi). V naravi so plačali po večkrat na leto (trikrat). Prinašali so svojim gospodarjem perutnino, sir, jajca itd., kar je bilo namenjeno gospodarjevi kuhinji. Vsak kmet je po dogovoru dolžan svojemu gospodarju obdelovati določeno število dni zemljo: orati, sejati, žeti, trgati in prešati grozdje, vse lastnoročno in na svoj trošek. To je tlaka. Poleg vsega pa so kmetje morali vršiti še vojaško službo.

Dopisi

Zakot pri Brežicah. Dne 26. p. m. dopoldne se je vršil v tuk. obč. dvorani zelo dobro obiskan občni zbor krajevne organizacije JNS. Občni zbor je otvoril bivši kraj. podpredsednik gospod Volčanšek. Za njim je povzel besedo vnet organizator podpredsednik sreske organizacije brežiški župan gosp. dr. Janko Drnovšek, kateri je v svojem lepo zasnovanem govoru široko obrazložil pomen stranke iz narodnih, gospodarskih in kulturnih vidikov. Zborovalci so govorniku sledili z velikim odobravanjem in zavestjo, da le v tej čisti liniji nam je mogoč napredek, za dobrobit vseh stanov v državi, kakor v organizaciji sami, v kateri bodimo vsi ne glede na stan enaki.

Po končanem govoru g. župana smo pričeli z živahno volitvijo novega odbora, kateri je bil izvoljen z veliko večino prisotnih zborovalcev. Za predsednika je bil izvoljen g. Josip Hervol, pos., Sv. Lenart, za podpredsednika g. Josip Lepšina iz Cundrova, za blagajnika g. Tone Zabkar iz Črnc in za tajnika pa g. Tone Žerjav iz Brezine. Za vsako vas smo izvolili še po 3 odbornike v svrhu uspešnejšega delovanja med člani. Novoizvoljeni odbor, vpamo, nam je zadostni porok, da bo krajevna organizacija dobro uspevala in odločno sledila vzvišenemu 6. januarskemu manifestu Nj. Vel. kralja.

Iška vas pod Krimom. Ker je v našem okraju veliko število naročnikov »Kmetškega lista«, dovolite nam, gospod urednik, v predalčku za dopise malo prostora. — Občinske volitve so za nami. Izpadle so, se razume, v naše splošno zadovoljstvo. Takozvani punktaši, kakor jim pri nas pravijo, so dobili v celi občini samo 3 odbornike. — Pretečeni teden smo imeli občni zbor Gasilske čete v smislu novega zakona o gasilcih, katerega se je udeležil tudi načelnik župe tov. Jakob Modic, kot zastopnik obč. odbora pa tov. Miha Vrenik. Kakor drugod, tako delajo tudi pri nas nekateri opozicijonalc v društvu vedno malo zgage, katera pa razvoju našega dela skoraj ne škoduje. To se je najbolj jasno pokazalo tudi na občnem zboru, kajti tik pred zaprisego je zapustilo kar 11 opozicijonalcev zborovanje, ki pa so se povečini pretečeno nedeljo skesano vrnili nazaj v četo ter prisegli končno zvestobo Kralju in domovini. V novi odbor so bili izvoljeni: M. Kernič, predsednik; Franc Čepeljnik, poveljnik; J. Žagar, namestnik; F. Mazi, tajnik in upravitelj tehničnega odbora; A. Kavčič, blagajnik; J. Mazi, vodja odd.; J. Župec, za orodje. V nadzorstveni odbor so bili izvoljeni: J. Japelj, F. Podržaj, F. Mikuž, F. Župec in A. Žagar. Gasilska četa šteje danes 35 zapri-seženih članov, kateri so nam zadostni porok, da bodo vršili svoje humano delo v ponos in dobro cele svoje bivše občine. — Društvo kmet-skih fantov in deklet se pripravlja za zimsko sezono. V načrtu ima več gospodarskih in drugih zanimivih in kmetu potrebnih predavanj.

Kmetijska podružnica, katero imamo že več let pa ima slučajno že precej časa spalno bolezen, kateri pa je priskočila Kmetijska družba na pomoč, na ta način, da jo imenovala komisarja, z nalogom, da jo ozdravi. Postavljeni komisar je prijel že za delo in upamo, da jo bo še pred novim letom rešil te zaspane bolezni.

Novo mesto. Tukajšnja Kmetška prosveta bo uprizorila v nedeljo, dne 10. t. m. popoldne v dvorani Prosvetnega doma v Šmihelu pri Novem mestu veseloigro »Maksik« v priredbi našega rojaka gledališkega igralca gosp. Cesarja. Vstopnina bo primerno nizka, zato se nadejamo številne udeležbe.

Prečna. »Sokol« v Prečni nam bo na praznik, 8. t. m., popoldne pokazal šaljivega »Maksa v škripcih«. Vabimo vse prijatelje dobre zabave, da pridejo pogledat v čim večjem številu naše igralec.

Jugoslovanski javnosti

Po indeksu Narodno banke so cene žitnih proizvodov pri nas od 1928 do avgusta t. l. padle za 60%, a živina za 49%.

Pšenica za 6 mesecev od Din 230.— na Din 100.— za 57%
Izvozna pariteta je Din 70.—.

Voli od junija 1932 od Din 6.75 na Din 3.38 za 50%

Svinje od dec. 1932 od Din 9.75 na Din 6.75 za 31%

Po indeksu Zagrebške delavske zbornice od decembra 1930 do junija t. l. plače so padle za 33%

Politika z dne 1. novembra t. l. piše, da znašajo dnevne plače v nekem podjetju 5 dinarjev.

Iz tega stanja sta dva alternativna izhoda:

bodisi umetno zvišanje cen poljedelskih proizvodov in plač ali pa znižanje cen industrijskih izdelkov.

Med konzumenti je opazati gibanje.

Zahteva za znižanje cen industrijskih izdelkov kot praktično edino možna rešitev.

Beograjska delavska zbornica zahteva poostreitev zakona o pobijanju draginje.

Obutev spada v eno izmed štirih skupin življenskih potrebščin človeka: hrana, stanovanje, obleka in kurjava.

Podjetje, ki ga jaz vodim, si je dovolj prizadevalo, da cene obutvi prilagodi zmanjšani kupni moči kmeta in delavca.

Mi smo znižali cene obutvi:

od Din 249.- na Din 149.- za 40%

od Din 199.- na Din 99.- za 50%

od Din 169.- na Din 89.- za 47%

odnosno povprečno za 45%, gumijaste škornje za kmetovalce pa

od Din 229.- na Din 99.- za 57%

Na ta način ima naše podjetje pravico na priznanje, da je omogočilo širokim masam kmetovalcev in delavcev, ki so vsled slabe kupne moči hodili bosi ali nezadostno obuti, da se higijensko obujejo.

Naša konkurenca, ki se dviga proti našim nizkim cenam, pozablja, da ni nobena umetnost drago proizvoditi. To bi mi tudi znali.

Ko imam na izbiro ali prijateljstvo konkurence ali službo širokim masam konzumentov, tedaj se moram odločiti za konzumente.

Ker se ne more boriti proti nam z nacionalno-ekonomskimi in socialnimi argumenti, se konkurenca poslužuje nacionalno-političnih.

Predbacivajo nam, da smo tujci.

To ni resnica. Pridite v Borovo in prepričajte se. Od mene pa do najmlajšega delavca, vsakdo je dober in veren Jugoslovian v našem podjetju.

Z nacionalnega stališča tuj kapital ni dobrodošel, ako uporablja tuje sirovine, zaposluje tujo delovno moč in izvažava velike dobičke iz države. VSE TO SE NE NANAŠA NA NAS.

Uporabljamo izključno domače sirovine.

Vse, kar smo iz tujine, odnosno od naših bratov Čehoslovakov uvozili, vse to sta duh in metoda industrijskega dela.

Toda tudi to smo nacionalizirali.

Mi smo Jugoslovani z jugoslovensko delovno močjo in imamo pravico na priznanje važnosti v nacionalno-ekonomskem in socialnem smislu.

Plačamo najvišje plače in prodajamo najceneje svoje izdelke

Podjetje vodim jaz in ne dopuščam nikomur, da niti najmanj oporeka mojemu jugoslovenskemu patriotizmu in patriotizmu mojih 2.500 jugoslovenskih sodelavcev.

Toma Maksimović

predsednik občine Borovo in ravnatelj firme

Bata

Novice

Seja sreske organizacije Jug. nac. stranke za Ljubljansko okolico se vrši v nedeljo, dne 10. decembra t. l. ob 9. uri dop. v restavracijskih prostorih Kazine. Poročala bosta minister Ivan Pucelj in narodni poslanec Albin Koman.

Položnice. V današnjo številko Kmetskega lista smo priložili poštne položnice vsem našim cenjenim naročnikom s prošnjo, da bi se jih poslužili ter čimprej poravnali naročnino za leto 1934, ki znaša kakor doslej 30 dinarjev za celo leto.

Novo poštne pristojbine za pisma v inozemstvo. Za pisma, namenjena v inozemstvo, bo treba od 1. januarja l. 1934. naprej plačati: za pisma do 20 gramov teže 3 Din 50 par, za težja pisma pa od vsakih nadaljnjih 20 gramov še 1 dinar 50 par. Dopisnice bodo veljale namesto sedanjih 1 Din 50 par 1 Din 75 par. Pristojbine za Italijo bodo ostale neizpremenjene.

Izseljenci se vračajo. V petek 8. decembra pride iz Holandije 175 naših delavcev domov, ker so tam izgubili delo.

Napadi. V Gerlineh pri Ptujju je napadel neznan človek Nežo Šegulovo, ki se je vračala iz Ptujja domov. Ko pa mu je dopovedala, da nima nič denarja, jo je izpustil in pobegnil. — Neki posestnik pa je v Šmarju pri Jelšah napadel dninarja Jerneja Zupančiča s sekiro in ga težko poškodoval.

Nesreča. 52letni vratar državne železnice v Mariboru Ivan Jurečko je na ledu spodrsnil tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo.

Pasja steklina se je pojavila v nekaterih krajih ptujskega sreza. Oblasti so odredile strog kontumac za pse. Psi so več oseb obgrizli.

Tat v cerkvi. V Ptujju so prijeli nekega Arnuša, katerega je opazovala neka ženska v cerkvi, kako je vlamiljal v nabiralnik.

Požar v Murski Soboti. V Murski Soboti je pred nekaj dnevi začela goreti hiša klobučarja Sokiča. Gasilci so ogenj kmalu omejili.

Študent medicine — sprevednik cestne železnice. Kakor znano, našim dijakom ni posebno mehko postlano, dokler študirajo, in mnogi si služijo svoj kruh z jako priprostim delom, samo da morejo končati svoje študije. Tako študira v Beogradu neki dijak medicino, poleg tega pa opravlja službo sprevednika cestne železnice, da se preživi.

Med izletom so ga okradli. Neki posestnik iz Slovenskih goric se je pred nekaj dnevi v Mariboru prav dobro zabaval. Za nameček je pa še povabil veselo družbo s seboj na izlet z avtomobilom. Med vožnjo je mož zaspal; ko pa se je prebudil, je opazil, da mu je nekdo potegnul iz žepa 9 stotakov.

Dvakratni vlom. Pretekli teden so neznani vlomilci vlomili v Trebnjem v delavnico mojstra Franca Travnika kar dvakrat zaporedoma. Odnegli so blaga za več tisoč dinarjev.

Citatelje našega lista opozarjamo na današnjo prilogo v Kmetskem listu, katere prosimo ne zavržite, temveč jo pokažite naprej svojim prijateljem in znancem. Mogoče jih čaka sreča.

Nevarno kvartanje. V neki gostilni v Zalogu pri Komendi so preteklo soboto mladi fantje pili in kvartali. Med igro pa so se sporekli; prišlo je do pretepa, med katerim je neki Nastran z nožem prerezal glavno žilo svojemu soigralcu Dominiku Šternu. Vsled težke poškodbe je Štern umrl, Nastran pa so izročili sodišču.

6-letno dekle zgorelo. V vasi Ruslovcu na Hrvaškem se je 6-letno kmetsko dekletce Milka Džumić polila s petrolejem. Iz strahu, da ne bi bilo kregano, je deklica šla k ognjišču obleko sušiti. Prišla pa je preblizu ognja, petrolej se je vnel in dekletce je v groznih mukah umrlo. Oče, ki je pohitel otroku na pomoč, je prišel že prepozno.

Dr. Ivan Perne †. V Zenevi je umrl pretekli teden naš zastopnik na razorožitveni konferenci, svetnik poslaništva, dr. Ivan Perne. Njegovo truplo so prepeljali v Ljubljano, kjer so se poslovili od njega njegovi znanci in prijatelji, potem pa so je prepeljali v njegov rojstni kraj Trstnik. — Pokojni je bil eden naših najboljših mlajših diplomatov, ki je delal čast svoji domovini doma in v tujini. N. v m. p.

K vsaki kavi pripada dober dodatek! Torej tudi h Kathreiner Kneippovi sladni kavi samo Pravi »Frank« z mlinčkom!

Slepar. Krojaški pomočnik Ivan Bogovič iz Križevcev je že dolgo »prodajal« za neko znano ljubljansko trdko pohištvo skoro po celi Hrvaški po nenavadno nizkih cenah. Od strank je pobiral znatne zneske kot »aroc« in je na ta način jako ugodno živel, dokler ga niso izsledili in napravili konec njegovim kupčijam.

Pet novih šolskih poslopij bodo zgradili prihodnje leto v Zagrebu.

Vesti iz sveta

Škofija na bobnu. Eni najstarejših škofij, Krški na Koroškem, ki je bila ustanovljena l. 1072., poje boben. Avstrijski davčni urad zahteva namreč takojšnjo eksekucijo, ker škofija kot ogromno veleposestvo dolguje državi nad pol milijona na davkih. Tudi fevdalnim škofijskim veleposestvom ni prizanesla »kriza«!

Spiritizem, tkzv. »klicanje duhov« iz onega sveta, bodo v Nemčiji najstrožje prepovedali.

Najmlajši zakonski par v Evropi sta gotovo neki 13letni sin rabin in 12letna Zidinja, ki sta se nedavno poročila v Varšavi.

A. Einstein, slavni fizik, bo tožil nemško državo, ker mu je kot židu zasegla vse premoženje.

V Ameriki so letos nepoklicni sodniki — množica — linčali nad 200 ljudi.

V stratosfero bo še letošnje zimo poletel z balonom Rus Prokofjev, ki se je pred nedavnim dvignil v balonu 19.000 metrov visoko.

Veleposestniki in magnati so še zmiraj ošabni. Tako je v Užhorodu v Podkarpatski Rusiji vstopil neki veleposestnik v dvorano tamšnjega sodišča brez pozdrava in s klobukom na glavi. Sodnik ga je pa za to »blagorodno olikanost« na mestu obsodil na 24 ur ječe. »Stari, zlati« časi so magnatom in aristokraciji odklenkali!

Same potice bodo jedli na Grškem, kajti vlada je izdala nalog, da morajo vsi peki dodati testu tudi rozine, ki jih ima Grčija na prebivalstvo vsled zmanjšane izvoza.

V bolgarskih samostanih bodo kot podporo za razvoj turizma osnovali hotele in restavracije.

Ogromno igralnico, vredno pol milijarde, je upepelil požar v francoski Nizi, kamor hodijo »na oddih« magnati in buržuazija vsega sveta.

V Moskvi je zavladalo veliko pomanjkanje drv in premoga za kurjavo.

NAŠA NOVA PRATIKA je izšla.

Vsak bo zadovoljen z njo. Vsebinska je izbrana za podeželske razmere. Izredno je praktična in podučna za našega kmetskega človeka, o čemer se vsak lahko sam prepriča. Stane Din 5.— — Zaloga je omejena, zato treba takoj naročiti. (Trgovci znaten popust.) Sprejemamo še stalne zastopnike in preprodajalce. — Pišite na: Uprava »Naše nove pratike«, Ljubljana, Pražakova 8.

Japonec imajo tudi svoje koncentračne taborne; na tkzv. »Vražjem otoku« je doslej že interniranih okoli 15.000 komunistov.

Belgijski parlament se je izjavil za ohranitev zlatega standarda.

Sibirski brzovlak, v katerem je bilo 600 potnikov, so nedaleč od Ciecikara napadli banditi ter ga popolnoma izropali.

Krizi primerne nizke cene

je nastavila znana trgovina

Ivan A. Grosek v Trebnjem

Čitajte dokaze:

Rjavo kotenino	od Din 550	naprej
Belo platno	od Din 650	naprej
Tiskovino (kambrik) ..	od Din 7—	naprej
Na dve strani tiskano tiskovino	od Din 1150	naprej
Barhente za obleke ...	od Din 9—	naprej
Flanelaste barhente ...	od Din 7—	naprej
Moško hlačevo	od Din 25—	naprej
Moško sukno	od Din 25—	naprej
Zenske nogavice	od Din 6—	naprej
Kovtre, težke in trpežne	od Din 80—	naprej
Konjske odeje	od Din 35—	naprej
Klobuke, moške	od Din 28—	naprej

Velika zaloga usnja in podplatov, še vse po starih, nizkih cenah. Dalje imam stalno v zalogi in po najnižjih cenah vsakovrstno špecerijo, železnino, porcelan, steklo, umetna gnojila, strešno opeko, betonsko železo in traverze, stroje za luščenje koruze, štedilnike, sobne peči »gašperčke«, ter vse drugo, kar se rabi za dom. Za neveste in ženine imam vse, kar spada k bali, še posebno poceni. Na vprašanje, zakaj je ravno pri Groseku v Trebnjem vse tako poceni, pa odgovarjam sledeče: Zadovoljim se z najmanjšim dobičkom, blago naročam v velikih količinah direktno v tovarnah. Trgovino imam v lastni hiši. Kovtre in drugo perilo izdelujem doma. Ker me moji odjemalci podpirajo s pogostnim obiskom in v velikem številu, se držim stare slovenske rečenice: Pogosta pa mala merica.

Priporočam se vsem cenjenim odjemalcem

Ivan A. Grosek, Trebnje

Italija šteje po zadnji statistiki 42 in pol milijona prebivalcev.

V obrambo živali in živine je izdala nemška vlada zakon, po katerem se ostro kaznuje vsakogar, ki muči ali trpinči živali.

Enostaven, a dober program ima novoizvoljeni newyorški župan La Guardia: Zadovoljite ljudstvo, ki težko dela, dajte mu po težkem delu razvedrila in radosti, in socialno vprašanje je s tem rešeno!

Češpljevo drevje je na Češkoslovaškem v l. 1929 močno pozeblo; posledice se kažejo letošnje leto, ko drevo za drevesom gine.

Japonska je izrazila svojo pripravljenost vrniti se v Društvo narodov, če se namreč D. N. reorganizira ter postavi na znanstveno podlago, ne pa na politično.

Žensko ničemurnost je plačala z življenjem neka Angležinja v Londonu. Pri kodranju las jo je ubila električna struja iz stroja za kodranje las.

Velike demonstracije so priredili v Parizu pred nemškim poslaništvom komunisti.

Rumunski fašisti, tkzv. »Železna garda«, so v borbi s svojimi nasprotniki uprizorili v vasi Ekibaba pravi pokolj ter ubili šest kmetov.

Baltiške republike, Litva, Estonka in Latvija se sporazumevajo za svojo baltiško trozvezo.

Občinske volitve na Poljskem so sicer sedanjí režimski vladi prinesle zmago, vendar pa je opozicija dosegla le 3% manj glasov.

Političnemu razgovoru francoskega poslanika v Berlinu s kanclerjem Hitlerjem pripisujejo velik pomen.

Hud vihar je minuli teden divjal ob bolgarski obali Črnega morja.

Kmetski štrajki na Poljskem. Na Poljskem je bilo te dni obsojenih na večletno ječo več kmetov, ki so lansko jesen organizirali kmetske štrajke z namenom, da izgladujejo mesta na ta način, da ne prodajo meščanom nobenih poljskih pridelkov.

Dva nova tednika v Mariboru. V Mariboru je izšla prva številka tednika »Nova država«. — V kratkem pa izide tednik »Razgled«.

Kmet, ki čita namesto svojega lastnega gosposko - kapitalistično časopisje, ni samo škodljivec, ampak je pravi izdajalec svojega kmetskega stanu.

Velika razstava perutnine v Beogradu

»Perutninarstvo društvo« priredi od 16. do 21. decembra t. l. v Beogradu v Kralja Aleksandra ulici št. 28. veliko razstavo perutnine. Razstavo priredi s pomočjo ministrstva za kmetijstvo, banskih uprav in raznih perutninarških organizacij. Društvo stoji pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije.

Cilj razstave je, pokazati stanje našega perutninarstva in njegov napredek.

Društvo prireja razstavo, da seznani obiskovalce z novimi zahtevami domačega in tujega trga.

Doslej je prijavilo svojo udeležbo že 6 tujih držav; razstava bo torej imela mednarodni značaj.

Obiskovalcem razstave je dovoljena polovična vozna cena na železnici, razstavljalcem pa za njih in za njihovo blago četrtninska cena (75 odstotkov popusta).

Evropa bo sama pridelovala kavo

Na svetu je preveč kave; v Južni Ameriki jo celo mečejo v morje, ker se je ne morejo »iznebiti« za denar. In kljub temu prihajajo še poročila, da bo v kratkem Evropa sama pridelovala kavo. In sicer so strokovnjaki ugotovili, da je v Španiji za kavine plantaže naravnost ugodno podnebje. Kriza v kavini produkciji bo s tem seveda še povečana, kave na vseh koncih preveč — cene pa seveda oderuške.

★

Razkol v protestantovski cerkvi

Med vodilnimi glavami protestantovske cerkve v Nemčiji je nastal precejšen spor, tako da se že kažejo oblike treh sekt. Razkol se je iz vodstva zanesel med množice vernikov, ki večinoma sledijo tkzv. smeri »nemškega krščanstva« v severni Nemčiji, dočim v Bavarski nastaja precej radikalno versko gibanje, ki pa vztraja in priznava sv. pismo. — Politika, kre-

ganje in vsakojaka »reformna« gibanja so danes moda; in če dela v Nemčiji Hitler tako grozovito politiko, imajo tudi verniki in njih poglavarji pravico delati svojo »versko« politiko!

★

Spor med Anglijo in Irsko

Med Anglijo in Irsko je prišlo do novega spora zaradi tega, ker hoče Anglija odcepiti severni (protestantovski) del Irske od južnega (katoliškega) dela. Temu načrtu se Irski z vso silo upirajo, zahtevajoč celo Irsko nedeljeno za sebe.

★

Televizija — gledanje na daljavo

Nemški radioposlušalci so sklenile, da »uvleče« svoj program v leto televizijo. Kakor s sedaj glasovi prenašajo brez žice na velike daljave, tako bodo oddajale postaje sedaj sli »na daljavo brez žice«. Nemški radio poslušalci bodo sedaj lahko doma gledali in poslušali tonkino. Ne bo minulo dosti časa, ko si bo naš kmet, rivočil, da bo prisostvoval operni predstavi pariške opere »la ne v Parizu, ampak d« za pečjo. Torej bo samo malo zametati gumb na radioaparatu, pa bo pričaral razkošje pariške ali londonske opere.

Radio

Program Radio Ljubljane

najvažnejša poročila od 10. do 17. decembra t. l.

Nedelja, 10. decembra: 7.45: Kmetijsko predavanje: Boj za gozd in pašo (ing. Piro Alfonz). — 9.00: Versko predavanje (prior Valer. Učak). 9.30: Predavanje za delavce: Neizgodno zavarovanje (Rudolf Smersu). 12.00: Čas, reproducirana ruska glasba in ruske pesmi. 16.00: Kmetijsko predavanje: Selekcija govedi v Dravski banovini (ing. Wenko Beno). 17.30: Reprodukcijska vojaške godbe.

Ponedeljek, 11. decembra: 18.00: Gospodinjina ura: Primorska kuhinja (ga. Znidaršič). 18.30: Električna železnica (ing. Vlado Pečenko). 19.30: Gostilne v stari Ljubljani (Rudolf Dostal). 21.00: Harmonika solo, g. Kokalj.

Torek, 12. decembra: 11.00: Šolska ura: O obletnici Cankarjeve smrti (prof. R. Kolarič). 18.00: Otroški kotiček (Manca Komanova). 19.30: Moja pot po Norveški (dr. Škerlj).

Sreda, 13. decembra: 19.00: Z letalom na južni tečaj (Pavel Kunaver). 19.30: Literarna ura: Slovenska žena v nemški literaturi (ga. Lily Novi).

Četrtek, 14. decembra: 18.00: O prehrani otrok (dr. Konvalinka - Tavčar). 18.30: Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj).

Petek, 15. decembra: 11.00: Šolska ura: Posavje (Jos. Lapajne). 19.00: Sokolstvo (Branko Kranjc). — 19.30: Izleti za nedeljo (dr. Rudolf Andrejka).

Sobota, 16. decembra: 12.15: Reproduc. koncert (za ples in poskok). 18.30: Zabavno predavanje (Stanko Bitežnik). 19.00: Ljudski nauk o dobrem in slabo (dr. Veber).

Sejmi

10. decembra: Sv. Jurij ob juž. žel.

11. decembra: Litijska.

12. decembra: Metlika.

13. decembra: G. Logatec, Mengeš, Radovljica, Senuše, Studenci pri Poljčanah, Sv. Peter pod Sv. Gor., Ljutomer, Jurkloster, Zalec.

14. decembra: Mišji dol.

15. decembra: Zirovnica, Slov. Bistrica.

16. decembra: Velika Loka, Videm ob Savi.

Vrednostni papirji

2½% Vojna škoda	Din 288—290
7% investicijsko posojilo	Din 53—54
7% Drž. hipotek. banka	Din 48—52
6% begluške	Din 40—41
4% agrarne	Din 30—31
7% Blair posojilo	Din 33—35
8½% Blair posojilo	Din 37—40
Privilegirane agr. banke	Din 252—254

Valute

1 ameriški dolar	Din 36-80
1 nemška marka	Din 13-65
1 švicarski frank	Din 11-10
1 angleški funt	Din 190—
1 francoski frank	Din 2-25
1 češkoslovaška krona	Din 1-70
1 italijanska lira	Din 3-02

Tem kurzom, ki veljajo za čas od 15. maja 1933, se mora do nadaljne odredbe dodati še 28½% na ime »primac«. To se pravi, ako prodaj 1 ameriški dolar po kurzu Din 48-80 in dobiš še 28½%, dobiš za dolar Din 62-70. To velja tudi za vse ostale tuje valute.

Avstrijski šiling v privatnem kliringu Din 8-85.

Za zavarovanje
se priporoča

SLAVIJA

jugoslovanska zavarovalna
banka d. d. v Ljubljani

za življenje, proti požaru, eksploziji, toči, vlomom, tatvinam,
nesrečam na stavbah, pri delu v tovarnah, na avtomobilih itd.

Podružnice: Beograd, Sarajevo,
Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: LJUBLJANA, Gosposka ul. 12

Račun poštne hranilnice št. 14.257

Telefon št. 28-47

Brzovajni naslov: »KMETSKI DOM«

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun se obrestujejo po 5%, pri
tromesečni odpovedi po 6%, večje stalne vloge po dogovoru

Stanje vlog nad Din 35.000.000— ● Rezerve Din 1.100.000—

jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog — Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja
Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja — POSOJILA daje proti poročstvu, na vknjižbo
in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji
BLAGAJNISKE URE: Ob delavnikih od 8—12½, in od 3—4½, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12½.

Podružnici v Kamniku, Glavni trg — v Mariboru, Slomškov trg 3

Pozor!**Pozor!**

Ne kupujte slabo poceni blago!

Ampak dobro, katerega dobite pri domačem podjetju

pri ČEŠNIKU

Lingerjeva ulica - LJUBLJANA - Stritarjeva ulica

Največja izbira vseh vrst blaga za moške in ženske obleke, površnike, suknje in druga jesenska ter zimska oblačila.

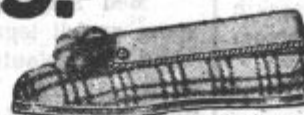
Poštenost mojega podjetja je znana!

Priporočamo Vam
najboljše šivalne stroje ter
kolesa**Adler-
GRITZNER**Švicarski pletilni
stroji DUBIEDIgle in posamezni deli za
vse sisteme strojev edino
le pri trdkiZaloga v Kranju
Trgovina Levičnik**Jos. Petelinc, Ljubljana**blizu frančiškanskega mostu ob vodi. Telef. št. 29-18
Brezplačen pouk v voženju. — Večletno jamstvo.**Javna zahvala.**Dne 4. novembra 1933 mi je požar upepelil
gospodarsko poslopje in premičnine. **Zavarovalna
družba „Jugoslavija“ v Ljubljani** mi je iz-
vršila nemudoma cenitev ter mi izplačala odškodnino
v mojo popolno zadovoljnost v znesku Din 49.000.—.Štejem si v prijetno dolžnost, da se tej družbi
javno zahvalim za njeno kulanco ter jo vsakomur
toplo priporočam.

Šmartno ob Savi, dne 4. dec. 1933.

Jvana Zajc**Kupimo****hrastova debela**za izdelovanje dog. - Ponudbe
na upravo lista pod „doga“.Če kupujete,
nudite, ali
prodajate,

oglasite v

KMETSKI LIST**Ekonom****OSREDNJA GOSPODARSKA ZADRUGA****v Ljubljani**nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih
pridelkov, najfinejšo banaško in domačo
moko, koruzo, krmila, specerijsko blago
in ostale v to stroko spadajoče predmeteVelika zaloga vseh vrst
umetnih gnojil, modre
galice ter najboljšega
trboveljskega in split-
skega portland-cementa**Kolodvorska ulica števil. 7****Dobra obutev - nizke cene****DECI ZA SNEG IN BLATO****25.-**

Tople copate, ženske Din 29'—, moške Din 39'—.

45.-Za dečke, ki nikdar ne mirujejo, evo, dobrih
visokih čevljev iz močnega masnega usnja
in trpežnim gumijastim podplatom. Vel. 35-38
Din 59'—.**59.-**

Vel. 23-26

Vrsta 9892-82

Za živahne dečke in deklice, v dežju, snegu in
blatu, ni jih treba čistiti, operejo se s na-
vadno vodo. Vel. 27-34 Din 79'—, za ženske
Din 99'—.**ŽENAM ZA VSAKO PRILIKO****49.-**

Vrsta 9815-03

Okusen salonski čevljiček iz finega baržuna
ali satena. Ne sme manjkati v garderobi no-
bene praktične dame.**69.-**V teh snežkah brez skrbi greste v najslab-
šem vremenu. Usnjeni čevlji in noge vam
ostanejo popolnoma suhi. V njih nosite naše
čevlje iz satena za Din 49'—.**59.-**Črna ali rjava baržunasti, kombinirani z usnjem.
Elegantni in udobni, za vsako nogo in vsak
žep, lahko jih obujete v snežke.**29.-**Najpripravnije za delo doma in po dvorišču
so naše »ZUPE«. Ker imajo gumijast pod-
plat, so nepremočljive. Otroške Din 25'—,
moške Din 35'—.**129.-**

Vrsta 9895-08

Eleganten čevljiček iz laka z okusnim okra-
škom, primeren za vsako priliko.**99.-**

Vrsta 2055

Udobni, toda elegantni čevlji iz toplega vol-
nenega suknja z okrašenim robom iz krimerja.
Za občutljive noge v zimski dobi nenado-
mestljivi.**MOŽEM ZA DELO IN DRUŽBO****39.-**Zdravje in drago usnjeno obutev Vam naj-
bolje obvarujejo naše galoše. Imeli boste
vedno suhe noge in čisto stanovanje. Jam-
čimo za dobro kvaliteto.**129.-**Eleganten čevlji, šivan na ram. Izdelan iz
najboljšega boka z usnjenim podplatom in
peto.**149**Čevlji elegantnega gospoda za družbo in
ples, iz laka, kombinirani s semišem.**149.-**Elegantni čevlji iz telečjega boka, zgornji
del kombiniran s toplim suknjem. Radi svoje
otmenosti imenovani »Diplomatski«.**Bata**